

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการทรัพยากร
น้ำบาดาลแบบชุมชนมีส่วนร่วม ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นายวินัย สามารถ

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	ประธานที่ปรึกษา
อาจารย์ ประสาน ตั้งสิกบุตร	กรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร. มนต์ สุวรรณ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแบบชุมชนมีส่วนร่วม และเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแบบชุมชนมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ประกอบกิจการน้ำบาดาล สมาชิกสภาเทศบาล ผู้นำชุมชน ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 169 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามควบคุมรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแบบชุมชนมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร การเก็บข้อมูลใช้วิธี สงแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และส่งด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพบุคคลใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ส่วนสถิติที่ใช้วิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแบบชุมชนมีส่วนร่วมใช้การหาค่าเฉลี่ยประกอบการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดการทรัพยากรแบบชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการชักนำจากหน่วยงานของรัฐ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้

ในระดับมาก การนำรูปแบบดังกล่าวมาใช้จะส่งผลให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมอันประกอบด้วย การมีความคิดริเริ่มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและมีส่วนร่วมในการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนในระดับมาก ส่วนการส่งผลให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ติดตามผลการดำเนินกิจกรรมและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางในการชักนำชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ด้วยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก เรื่องที่ควรจัดทำสื่อในลำดับแรกคือ เรื่องผลกระทบจากวิกฤตการณ์น้ำบาดาล ประเภทของสื่อที่ควรใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คือ การจัดประชุมชี้แจงโดยตรง วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ แนวทางให้การศึกษาเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และนำไปสู่กระบวนการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีแบบแผน มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมาก เรื่องที่ควรจะให้การศึกษาในลำดับแรกคือ การฝึกอบรม เรื่องการสร้างบ่อน้ำบาดาลตามหลักวิชาการแก่ช่างเจาะน้ำบาดาลท้องถิ่น ส่วนการบรรจุเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับอยู่ในลำดับท้ายสุด แนวทางการให้กรรมสิทธิ์ในการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรน้ำบาดาล เกิดการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก การแบ่งรายได้ของรัฐจากค่าธรรมเนียมการขออนุญาตเจาะและใช้น้ำบาดาล รายได้จากค่าใช้น้ำบาดาลให้แก่ชุมชน กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า ควรแบ่งให้ชุมชนมากกว่าร้อยละ 50 แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชนท้องถิ่น ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชนท้องถิ่น มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มาก โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกัน 5 ขั้นตอน คือ 1. ร่วมกันสำรวจปัญหาและสาเหตุของปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของชุมชน 2. ร่วมกันวางแผนดำเนินกิจกรรม 3. ร่วมกันปฏิบัติงานตามแผน 4. ร่วมกันจัดการผลประโยชน์ 5. ร่วมกันติดตามและประเมินผล

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยคือ 1. เสนอแนะให้การประปาเชียงใหม่ เร่งขยายกำลังผลิต เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเมืองให้มีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคอย่างเพียงพอ ซึ่งจะเป็นการลดการนำน้ำบาดาลขึ้นมาใช้

2. น้ำบาดาลควรอนุรักษ์ไว้เป็นแหล่งน้ำสำรองของชุมชน ในยามที่เกิดวิกฤตการณ์ภัยแล้ง

3. หน่วยงานผู้มีหน้าที่ดูแลควบคุมการใช้น้ำบาดาล ควรปรับเปลี่ยนยุทธวิธีในการควบคุมกิจการน้ำบาดาลด้วยการนำศักยภาพของชุมชนมาใช้ประโยชน์ โดยแนวทางเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ให้การศึกษาในเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ ให้กรรมสิทธิ์ในการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแก่ชุมชน ด้วยการแบ่งรายได้ที่รัฐเก็บได้จากน้ำบาดาลให้ชุมชนและให้เจ้าหน้าที่ชักนำผู้นำชุมชนร่วมกันปฏิบัติงานควบคุมดูแลการใช้น้ำบาดาล ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลได้อย่างยั่งยืน

Independent Study Title	The Feasibility Study of Groundwater Resource Management with Participation of the Community in Chiang Mai Municipality	
Author	Mr. Vinai Samart	
M.A.	Man and Environment Management	
Examining Committee :		
	Asst.Prof.Dr. Anurak Panyanuwat	Chairman
	Lecturer Prasarn Tangsikabut	Member
	Prof.Dr. Manat Suwan	Member

Abstract

The purposes of this survey research were to develop a model of groundwater resource management with community participation, and to examine its feasibility in Chiang Mai municipality. This research also disclosed possibility in this way of management performed by Chiang Mai municipality. The target population involved were concerned with personnel in groundwater business, members of municipal council, local leaders, officials and state enterprise personnel whose duty was concerned with water supply to consumers in the municipal area of Chiang Mai province. The total number of the sample was 169 persons.

The instruments used were questionnaires and a paper on the model of groundwater resource management with community participation which derived from the reviewed documents. The data were obtained by using questionnaires per mail. The computerized SPSS programme was employed in data analysis. The statistical procedures to analyse personal status included

frequency distributions and percentage, and to analyse opinions toward the model of groundwater management with community participation included means and standard deviation.

The results of this study were as follows : on average, the sample's opinion accepted the model of resource management with community participation with official guides as proper and possible way at a high level. To use such model would encourage local people to join this activity and would bring creative thinking on participation in management, and on their own benefit care at a high level. The opinion to gain a communal decision, activity, follow up and evaluation was at a medium level.

The tactic for convincing community to participate in groundwater management was public information. This was proper and possible at a high level. The first priority to inform people was the impact of groundwater crisis. Sources of information media included direct meetings, local radio, T.V. and newspaper respectively. The tactic for educating people to understand groundwater management, that led to well planned processes, was proper and possible at a high level. The first priority to educate the local people was training in well drilling following by the update technology. To put groundwater management as a teaching course at every level of education was in the last rate. The tactic for giving rights in groundwater management to local people to make sense of belonging resources, was proper and possible at a high level. Sharing permit fee for groundwater use should be given to local community over 50 percent. The tactic of cooperation between official personnel and local leaders would gain a community participation. The opinion upon cooperation between official personnel and local leaders indicated proper and possible way. There were five sequential steps in cooperation as follows : (1) problem survey (2) planning (3) conducting activity (4) benefit sharing (5) followup and evaluation

Based on the research findings and the concept of sustainable development, this research suggested that

1. Chiang Mai Waterworks Authority should increase production capacity to supply enough water to consumers, as the city has been growing rapidly.
2. Groundwater should be conserved, as a reservation for the community in case of a drought crisis.
3. Any groundwater supervisory office should adjust its way to supervise the people about the use of groundwater. The tactic includes the provision of continuous public information, education in groundwater resource management, and community rights for sharing benefit for the people.